

## بررسی انعطاف پذیری در فضاهای سبز و تاثیر آن بر پایداری محیطی

سید میثم رضایی<sup>۱\*</sup>، آرزو باقری<sup>۲</sup>

۱- کارشناس شهرسازی، دانشکده هنر و معماری دانشگاه پیام نور واحد شیراز. meysam.rezaee92@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت. azzarezoo7@gmail.com

### چکیده

رشد شهرنشینی و تراکم جمعیت در شهرهای امروزی در کنار رشد تکنولوژی و استثمار فزاینده طبیعت، نه تنها بشر شهر نشین را از دامان طبیعت به دور ساخته بلکه به طور مستقیم و غیر مستقیم در معرض آسیب های متعدد ناشی از معضلات زیست محیطی به وجود آمده از شهرهای پس از انقلاب صنعتی قرار داده است. از این رو فضاهای سبز شهری به عنوان مظهر طبیعت در کالبد بی روح و خشن شهرهای امروزی بار سنگینی را در تامین نیازهای جسمی و روحی شهروندان به عهده خواهند داشت که در نتیجه تلاش بیشتر در جهت طراحی اندیشمندانه این فضای انسان ساخت را ضروری تر می سازد. پایداری محیطی به عنوان پاسخی در برابر شرایط متغییر و نیازهای جدید در فضا از سوی اندیشمندان برای موثرتر ساختن فضاهای انسان ساخت پیشنهاد گردیده است. این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی بوده و در آن برای نخستین بار سعی گردیده است تا با هدف موثرتر کردن نقش فضاهای سبز شهری در زندگی شهروندان، راهبردهایی جهت دستیابی به انعطاف پذیری در فضاهای سبز ارائه گردد و در نهایت سازگاری راهبردهای ارائه شده بر اهداف پایداری محیطی را از طریق ماتریس سازگاری مورد ارزیابی قرار دهد. بدین منظور از طریق یک سیستم تخصیص امتیاز پیشنهادی به درجات سازگاری، هدف پژوهش دنبال گردید که نتایج حاکی از سازگاری ۷۵ درصدی راهبردهای پیشنهاد شده با اهداف پایداری محیطی بوده است که در مجموع ۱۵ راهبرد ارائه شده تا ۸۱٫۶۷ درصد با هدف «کنترل رفتارهای انسانی»، ۸۰ درصد با هدف «رابطه انسان و طبیعت» و ۶۳٫۳۳ درصد با هدف «افزایش دوام منابع» از اهداف سه گانه توسعه پایدار در رابطه با مسائل محیطی سازگاری نشان دادند. سازگاری به تفکیک هر راهبرد نیز مورد ارزیابی قرار گرفته و در قالب جداول ارائه شدند.

**واژه های کلیدی:** فضای سبز شهری، توسعه پایدار، ماتریس سازگاری، محیط زیست، انعطاف پذیری.

### ۱- مقدمه

مسائلی چون گسترش سریع شهرها، پیشرفت های تکنولوژیکی و گرایش به سوی زندگی ماشینی، موجب آلودگی شهرها، تخریب محیط زیست و پوشش گیاهی شهرها و حومه آنها (زمین های کشاورزی، باغ ها) و از بین رفتن تعادل اکولوژیکی محیط شده است. از طرفی، با افزایش جمعیت و گسترش شهرنشینی، انسان ها به تدریج از طبیعت دور شده و تراکم بیش از حد جمعیت و دخالت در محیط طبیعی و ایجاد محیط های انسان ساخت، نیازهای زیست محیطی جسمی و روحی انسان را بیشتر آشکار کرده است [۱]. برای رفع این نیازها، انسان شهرنشین اقدام به ایجاد باغ ها و فضاهای سبز مصنوعی در داخل شهرها کرده است. پارک ها و فضاهای سبز به دلیل حمایت از سیستم های اجتماعی شهر و فراهم کردن خدمات اکوسیستمی، یکی از راه حل های مناسب جهت حل مسائل زیست محیطی و تبدیل هر چه بیشتر محیط شهری به محلی قابل زیست شهروندان هستند [۲]. بنابراین امروزه شهرها به عنوان کانون های تمرکز فعالیت و زندگی انسان ها برای اینکه بتوانند پایداری خود را تنظیم کنند چاره های جز پذیرش ساختار و کارکردی متأثر از سیستم های طبیعی ندارند. در این میان فضاهای سبز شهری به عنوان جزء ضروری و لاینفک پیکره شهرها در متابولیسم آنها نقشی اساسی را دارا می باشد که کمبود آنها می تواند اختلالات جدی در حیات شهرها به وجود آورد [۳].